

NOWE ABECADŁO

dupl. 52 132.1
↑
op. dyfektowy

NOWE
A B E C A D Ł O
P O L S K I E

Z OBRAZKAMI

ułożył

G. J.

nauczyciel szkół ludowych.

Wydanie trzecie.

RZESZÓW.
DRUK I NAKŁAD KSIĘGARNI J. A. PELARA.

371.671.1
808.1/08 2

66617 BHP

66617

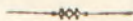
~~52132~~
I

Wyczerpano z zasoby
dubletów Bibli. Jagiell.

A A B C C D E E F
G H I J K L Ł M
N N O O P R S S
T U W X Y Z Z Z.

Litery małe.

a a b c c d e e e f
g h i j k l ł m n n
o o p r s s t u w
x y z z z.

I. Samogłoski.

a ą e é ę i o ó u y.

Samogłoski dzielą się:

- 1) na pojedyncze: **a e i o u y,**
- 2) na kreskowane: **é ó,**
- 3) na nosowe: **ą ę.**

II. Spółgłoski.

**b c ć d f g h j k l ł m n n̄ p r s
ś t w x z ź ż.**

Spółgłoski dzielą się:

- 1) na wargowe: **b p m f w,**
 - 2) na językowe: **d t n l ł c s ź r,**
 - 3) na gardłowe: **j g k h x (ks),**
 - 4) na mocne: **p f t k s c sz cz ch,**
 - 5) na słabe: **b w d g z dz dź ź dż h,**
 - 6) na płynne: **j l ł m n r rz,**
 - i 7) na miękkie: **b' c' m' n̄' p' s' z'.**
-

Głoski wielkie pisane.

A A B C C D E E F G H
 I J K L L M N N O O P
 R S S T U U V W X Y Z Z Z Z.

Małe.

a a b c c d e e f g h i j k l
 ł m n n o o p r s s t u u x
 y z z z z.

Zgłoskowania.

ba	ba _ę	be	be _ę	bi	bo	bó	bu	by
ca	ca _ę	ce	ce _ę	ci	co	có	cu	cy
da	da _ę	de	de _ę	di	do	dó	du	dy
fa	fa _ę	fe	fe _ę	fi	fo	fó	fu	fy
ga	ga _ę	ge	ge _ę	gi	go	gó	gu	—
ha	ha _ę	he	he _ę	hi	ho	hó	hu	hy
ja	ja _ę	je	je _ę	—	jo	jó	ju	—
ka	ka _ę	ke	ke _ę	ki	ko	kó	ku	—
la	la _ę	le	le _ę	li	lo	—	lu	—
ła	ła _ę	łe	łe _ę	—	ło	łó	łu	ły
ma	ma _ę	me	me _ę	mi	mo	mó	mu	my
na	na _ę	ne	ne _ę	ni	no	nó	—	—
pa	pa _ę	pe	pe _ę	pi	po	pó	pu	py
ra	ra _ę	re	re _ę	ri	ro	ró	ru	ry

sa	sa̧	se	sȩ	si	so	só	su	sy
ta	ta̧	te	tȩ	—	to	tó	tu	ty
wa	wa̧	we	wȩ	wi	wo	wó	wu	wy
xa	xia̧	xe	—	xi	xo	—	xu	xy
za	za̧	ze	zȩ	—	zo	zó	zu	zy

Cza	cze	czy	czo	czu	czy
Rze	rzi	rzo	rzu	rzy	rza
Szi	szo	szu	szy	sza	sze
Czczo	czczu	czczy	czcza	czcze	czci
Szczu	szczy	szcza	szcze	szczo.	

Ba-ba	Pa-pa	Ma-ma	La-la
Ta-ta	Ca-ca	Fa-la	Wa-ta
Wa-za	Ka-wa	Wa-ga	Ga-da
Da-ma	Sa-ma	Ka-ra	Bo-li
Bi-je	Je-my	Pa-li	Pi-je
Mi-na	Bu-da	Ry-by	Ra-ki
Pi-wo	Wi-no	Wo-da	Ku-ra
Ko-za	Si-wa	So-wa	Zi-ma
Su-ka	Fi-ga	Fu-ra	Wo-ry
Ma̧-ka	Rȩ-ka	Bȩ-da̧	Zȩ-by
Sa̧-dy	Tȩ-py	La-to	Ła-ta
By-ty	Za-ba	Le-zy	Zy-wa
Mó-wi	Gó-ra	Ró-za.	

Bo-gaty	Lu-bi-li	Ko-ni-ki
Do-ł-o-żę	Pa-pu-ga	Bu-ra-ki
Go-to-wy	Ga-du-ła	Mo-je-mu
Ma-li-ny	Po-ł-o-wa	Wy-ja-dą
Cé-bu-la	'Ta-tu-lo	Ro-bo-ta
Sa-me-go	Ko-gu-ty	Że-la-zo.

Tato lubi syna.	Mama pije kawę.
Woda żywi ryby.	Róża kole ręce.
Łące miła rosa.	Pole daje żyto.
Zima lody robi.	Koty mają pazury.
Woły mają racice.	U koni są kopyta.
Ryba je robaki	Weże pożerają żaby.
Sikora łowi motyle.	Sowa dusi zające.

Barany dają wełnę.

**Bal, Dom, Gad, Wal, Zab, Pal,
 Tam, Kat, Fal, Sad, Był, Pył,
 Got, Mur, Lep, Bił, Pił, Kot, Nur,
 Łeb, Rok, Hak, Jan, Cud, Żyd,
 Bak, Pek, Rak, Was, Waż, Bób,
 Ród, Bóg, Wóz, Nóż, Wór, Sól,
 Dół, Mój, Rów, Koń, Łać, Jaś,
 Paż, Gap', Goń, Życ', Łoś, Łaż,
 Paw', Bij, Léj, Jój, Jéz, Zér.**

Bab-ka	Gad-ka	Mig-dał	Ław-ka
Pap-ka	Nit-ka	Lek-ki	Haf-ty
Róz-ga	Mam-ka	Weł-na	Ser-ce
Las-ka	Pan-na	Mal-wa	Cac-ko.

A-dam	E-wa	I-da	O-ko	U-pađ
A-bel	E-mir	I-win	O-reż	U-kaz
A-rab	E-zop	I-le	O-cet	U-myć
Ar-ka	Ew-ka	In-ny	Od-daj	Ur-na
An-toś	Em-ma	In-dyk	Or-le	Ud-ko.

Bia-ły	Pia-sek	Gię-ty	Wia-nek
Bio-re	Pie-cyk	Kie-dy	Zię-ba
Zie-mia	Sia-no	Mia-ra	Nie-bo
Bió-ro	Pió-ro	Cia-đo	Cio-cia
Pia-na	Pja-ny	Dja-beł	Zja-dać.

Bla-dy	Blat.	Dla cię	Dlań
Gli-na	Glój.	Pla-ma	Plan.
Tle-ja	Tleć.	Kli-mek	Klój.
Wle-wam	Włađ.	Zle-pić	Zlep.
Mlé-ko	Mléc.	Ha-der	Flis.
Śli-na	Ślaz.	Zla-ny	Zlój.
Słó-ma	Słup.	Cł-a-mi	Cło.
Błó-to	Błoń.	Dł-u-gi	Dłoń.
Gł-a-zy	Głos.	Pł-a-cę	Płyt.
Tł-u-ke	Tłum.	Kł-a-mać	Kłos.
Włó-żyć	Włos.	Złó-to	Złap.
Złó-pać	Złób.	Młó-dy	Młyn.

Bra-ma	Broń.	Dro-ga	Drut.
Gru-by	Grób.	Pra-wo	Prom.
Tro-ki	Trud.	Kru-py	Król.
Wro-ta	Wraz.	Żró-dło	Zraz.
Mro-zy	Mrok.	Fra-nuś	Frak.
Sro-da	Srom.	Hra-bia	Graf.

Zba-wie-nie	Zda-le-ka	Zgu-bio-ny
Spo-koj-ny	Stó-so-wać	Sko-rup-ka
Zwa-la-ny	Zma-co-ny	Znę-ka-ny
Swa-wol-nik	Sma-żo-ny	Snu-je-my
Sfu-ka-ny	Sca-lo-ny	Scy-zo-ryk.

Wbi-jać	Wbij.	Wdo-wa	Wdów.
Wgo-nić	Wgoń.	Wpo-iść	Wpój.
Wtó-ry	Wtór.	Wko-paść	Wkop.
Wza-jem	Wzór.	Wno-sić	Wsuń.
Wmó-wię	Wmów.	Wja-dę	Wnoś.
Wcie-lić	Wciel.	Wsu-wam	Więc.

Sza-fa.	Sze-łąg.	Szy-ba.	Szal.
Sza-fka.	Szel-ki.	Szyb-ki.	Szał.
Sza-ry.	Szu-mieć.	Szy-na.	Szew.
Szar-gać.	Szum-ny.	Szyn-ka.	Szyk.
Cha-ta.	Cho-ry.	Che-mik.	Cham.
Chat-ka.	Chu-dy.	Chy-ba.	Chléb.
Cza-pla.	Czo-łó.	Czu-ły.	Czas.
Czap-ka.	Czół-no.	Czul-szy.	Czub.
Dzi-ki.	Dzia-łó.	Dżu-ma.	Dziób.

Dzik-szy.	Dziel-ny.	Had-ży.	Dziw.
Księ-ga.	Księ-życ.	Xią-żę.	Xiądz.
Książ-ka.	A-xur.	Ex-pens.	Gzems.
Więk-si.	Gzy-zak.	Xer-xes.	Tax.
Rze-pa.	Bu-rza.	Rzę-dem.	Rząd.
Rzep-ka	Mur-za.	Rże-nie.	Rży.

Au-torka.	Fau-sty-nek.	Pau-lina.
Eu-ro-pa.	Fran-cy-a.	Miau-cze-nie.
Na-u-ka.	Bi-bli-a.	Di-a-log.
Kra-i-na.	Nie-u-miém.	Fi-a-łek.
Ju-li-a.	Po-e-ta.	An-gli-i.
Zo-fi-a.	Dou-mund.	Fran-cy-i.
Ma-ry-a.	Da-ni-a.	Dani-i.

Po-do-bny.	Wy-go-dny.	Nie-pra-gnę.
Roz-tro-pny.	Wie-ru-tny.	Nie-ła-knę.
Szy-ko-wny	I-sto-tny.	Po-dró-żny.
Nie-u-fny.	Po-mo-cny.	Do-bę-dzie.

Bry.	Bnin.	Pfu.	Mnie.	Čny.
Psy.	Pniak.	Ptak.	Mnę.	Čma.
Dwa.	Dme.	Dno.	Dbać.	Čwiek.
Twa.	Tnę.	Twój.	Tkać.	Rwać.
Gmin.	Gwar.	Gdy.	Gnat.	Gbur.
Kmin.	Kwas.	Kto.	Knot.	Kwit.
Lny.	Lwy.	Lżyć.	Łże.	Łgać.
Lwów.	Lwię.	Łbem.	Łza.	Łkać.

Szlach-cic.	Szma-tek.	Szwa-gier.
Szła-pak.	Sznu-rek.	Szran-ki.
Czło-wiek.	Czmu-cić.	Czwar-tek.
Chli-pać.	Chmu-ra.	Chwa-ła.
Chło-piec.	Pul-chny.	Chra-pię.
Dzwo-nek.	Wiedz-ma.	Nę-dzny.
Psz-en-ny.	Mszy-sty.	Kszy-kać.
Prze-daż.	Mrze-my.	Krzy-czę.
Brze-mię.	Drzé-mać.	Grzy-by.
Strze-mię.	Zdrzé-mać.	Wzgrzą-złem.
Pcha-my.	Tchó-rzyć.	Na mchu.
Szpa-czek.	Sztu-ka.	Szko-da.

Z sza-rza-ny	S czer-nia-ły	Z cho-rza-ły
W szy-wa-ny	W czy-tać się	W cho-dzi-my
Z dzi-wio-ny	Z jeż-dza-uy	Z rze-kać się
W dzie-ka-mi	Praw-dzi-wy	Do-wódc-ca.

Kolb	Małp	Garc	Szarp	Karp
Kiełb	Kiełpsz	Bomb	Trąb	Izb
Szyl	Hołd	Groźb	Prośb	Wysp
Amt	Zund	Funt	Kord	Chart
Drozd	Most	Krzywd	Sztyft	Hart
Gniazd	Wjazd	Herszt	Dukt	Punkt
Golf	Żółw	Torf	Tynf	Nerw.

Puls.	Glans.	Kurs.	Mops.	Czémś.
Lanc.	Serc.	Żółć.	Pilść.	Garść.
Olech.	Parch.	Falsz.	Belfz.	Marsz.
Wilk.	Pułk.	Targ.	Kark.	Szynk.
Zysk.	Mózg.	Łuck.	Płock.	Lipsk.
Kulm.	Chełm.	Hełm.	Bielsk.	Brańsk.
Darń.	Tarń.	Pieśń.	Waśń.	Każń.
Pism.	Pryzm.	Hymn.	Widm.	Żółw.
Myśl.	Zmysł.	Gryźł.	Tarł.	Darł.
Cypl.	Krzepł.	Mydł.	Siadł.	Prządł.
Cykl.	Zwykł.	Biegł.	Zjadł.	Grządł.
Żubr.	Cypr.	Piokr.	Tykr.	Wawr.
Bóbr.	Kopr.	Piotr.	Wiatr.	Szturm.
Czynsz.	Poncz.	Karcz.	Depez.	Szturch.

Mdleć.	Mdłość.	Mgła.	Lgnać.	Klnie.
Brwi.	Brnę.	Drwa.	Trwam.	Drgać.
Rzně.	Drzę.	Rdza.	Krwi.	Krtań.
Psków.	Pchnie.	Dzban.	Tkwi.	Tkać.

Świat.

Bóg stworzył świat z niczego. Świat jest bez granic. Słońce, gwiazdy, ziemia i księżyc są tylko małymi cząstkami świata. Słońce daje naszej ziemi światło, ciepło i życie. Ziemia krąży około słońca.

Człowiek.

Człowiek ma ciało i duszę nieśmiertelną. Duszy niewidzimy, objawia się ona w nas przez rozum i wolę. Człowiek

jest na podobieństwo Boskie stworzony. Wszyscy ludzie powinni się kochać. Ciało nasze wzmacnia się pracą, a dusza nauką.

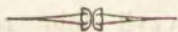
Czas.

Przeciąg naszego życia mierzymy na czasy. Czas ma różne podziały: minuty, godziny, dni, tygodnie, miesiące i lata. Sześćdziesiąt minut stanowią godzinę, dwadzieścia i cztery godzin dzień

i noc. Siedm dni czynią jeden tydzień, trzydzieści dni jeden miesiąc, dwanaście miesięcy jeden rok. Rok ma cztery pory: wiosnę, lato, jesień i zimę.

Czas upłyniony nigdy się nie wraca, dlatego pamiętaj sobie dziecię, że czas jest najdroższym dla ciebie.

„Czas jak strzała szybko leci,
„Korzystajcie z niego dzieci!“

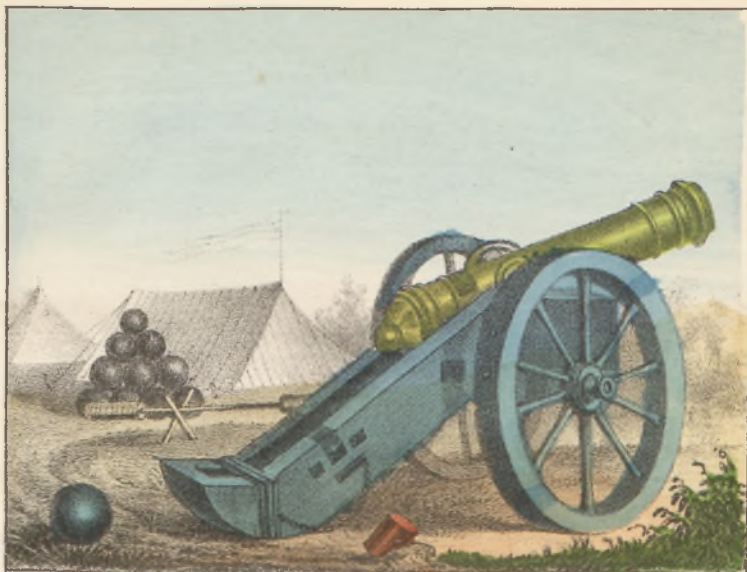

Armata.

Armatę, także działem zwaną, wylewa się jak dzwony z kruszców mieszanych, ma kształt kragły jak rurka u strzelby i jest wojenném, lecz oraz straszném narzędziem. Armaty mają wielkość rozmałą, do jednej przyprzega się często 6 do 8 koni; a artylerzyści wsiadają w pochodzie na działa, jak jeździec na konia.

Baran.

Jest podobny nieco do kozła czyli capa, różni się od niego swemi wydrążonymi, chropowatymi i zmarszczonymi rogami. Barany, równie jak i owce liczą się do najpotrzebniejszych zwierząt domowych: z mléka owczego robi się sér, bryndzą zwany; mięso baranie jest smaczne, z tłustości ich, czyli łoju robią się świece i mydło, z wełny mamy sukno, a skóry wyprawiają się na futra i kożuchy.

Armata.

Baran.

Cieleę.

Dobosz.

Ciele.

Ciele należy do dwukopytnych, czyli racicznych i rogatych zwierząt domowych. Ciele chowa się na krowę lub woła. Żwierzęta tego rodzaju są dla ludzi najużyteczniejsze. Mlékiem i mięsem żywią się ludzie, ze skór mamy rzemień, a z łożu mydło i świece. Woły ciągną pług i wóz jak konie. Ich pożywieniem jest trawa lub inne rośliny.

Dobosz.

Dobosz poprzedza żołnierzom i bij w bęben w takt, aby za nim wszyscy krok w krok postępować mogli. Sposób bębnienia jest różny, i tak n. p. bębni się inaczej, gdy się w wojnie na nieprzyjaciela uderza, a inaczej podczas marszu. Dzieci bawiące się w żołnierza, mają także doboszów.

Ekwipaż.

W dawnych czasach chodzili wszyscy ludzie piechotą. Później wynaleziono dla

wygody wozy, które na dwóch lub czterech kołach siją zwierząt, lub téż i ludzi toczyć się mogą. Taki wóz czyli powóz, który pięknie i wygodnie, jak gdyby pokoik urządzo- dzony, nazywa się Ekwipaż.

Furman.

Furmani wożą na wielkich wozach czyli brykach różne towary kupieckie. Nim wynaleziono parowe wozy, prowadzili furmani towary na brykach kilkaset mil drogi. Z naszego kraju wywożą zboże, wełnę, len skóry, sól i t. p., a sprowadzają nam sukna płótna, skóry wyprawione i inne towary. Furman, który powozem jeździ, nazywa się woźnica bo nas wozi.

Gęsi.

Gęsi są dwojakie : dzikie i swojskie. Dzika gęś jest jasno - popielata, swojska zaś ma różne barwy. Gęś domowa pochodzi

Ekwi pa Ź.

Fur man.

Geşi.

Huzar.

od dzikiej przez oswojenie. Dzikie gęsi odlatują na zimę do ciepłych krajów, a na wiosnę znowu powracają. U nóg gęsi są palce błonkami złączone, za pomocą których pływać mogą. Mięso i jaja ich są smaczne, a pióra służą do pisania i na pościel.

Huzar.

Tak nazywa się węgierski kawalerzysta w narodowym ubiorze. Huzarzy węgierscy liczą się do najzdobniejszych i najwaleczniejszych wojsk. Prawie we wszystkich większych państwach europejskich, jak n. p. w Rosyi, Anglii, w Prusach uformowano pułki huzarskie, które co do ubioru podobni są do węgierskich huzarów.

Indyk.

Indyk jest to ptak powszechnie znany, którego ród pochodzi z Ameryki. W gniewie pobudzonym z zazdrości, lub tylko na sam

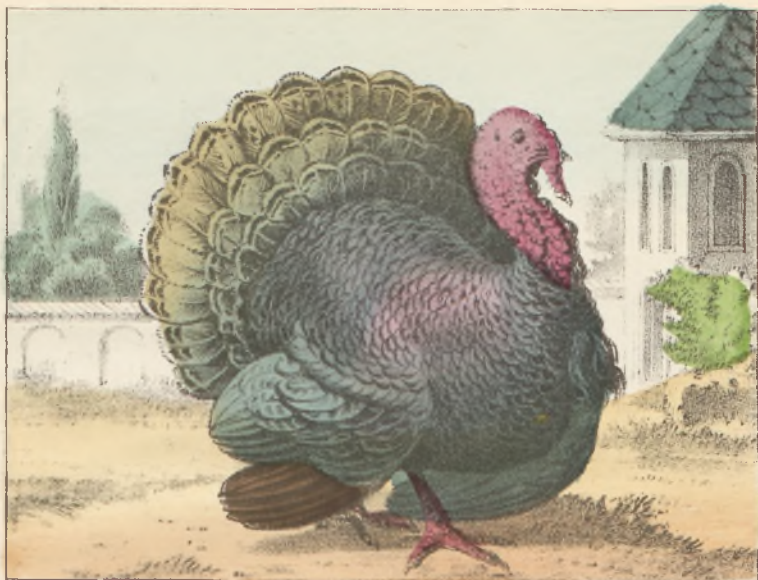
widok czerwonego koloru, jego krew roz-
pala się, i nabrzmiwa mięsistą tubę na
głowie i szyi. W tym stanie Indyk napu-
sza się, ogon zadziera do góry i w półkole
go rozłącza. W cieplejszych krajach Ame-
ryki znajdują się po lasach stada dzikich
Indyków.

Jeleń.

Jeleń należy do dwukopytnych zwiź-
rzań, jest w lecie czerwono-brunatny, w zi-
mie szary, a pod brzuchem biały. Sa-
miec tylko ma gałęziste rogi czyli rozsochy,
które ku wiosnie zrzuca, a w 10 do 12
tygodni wyrastają mu nowe. Żyje w Europie
i w Azji; Jeleń daje się łatwo ułaskawić. Po-
lują na niego dla mięsa i skóry. Samicę nazy-
wają Łanią.

Koziorożec.

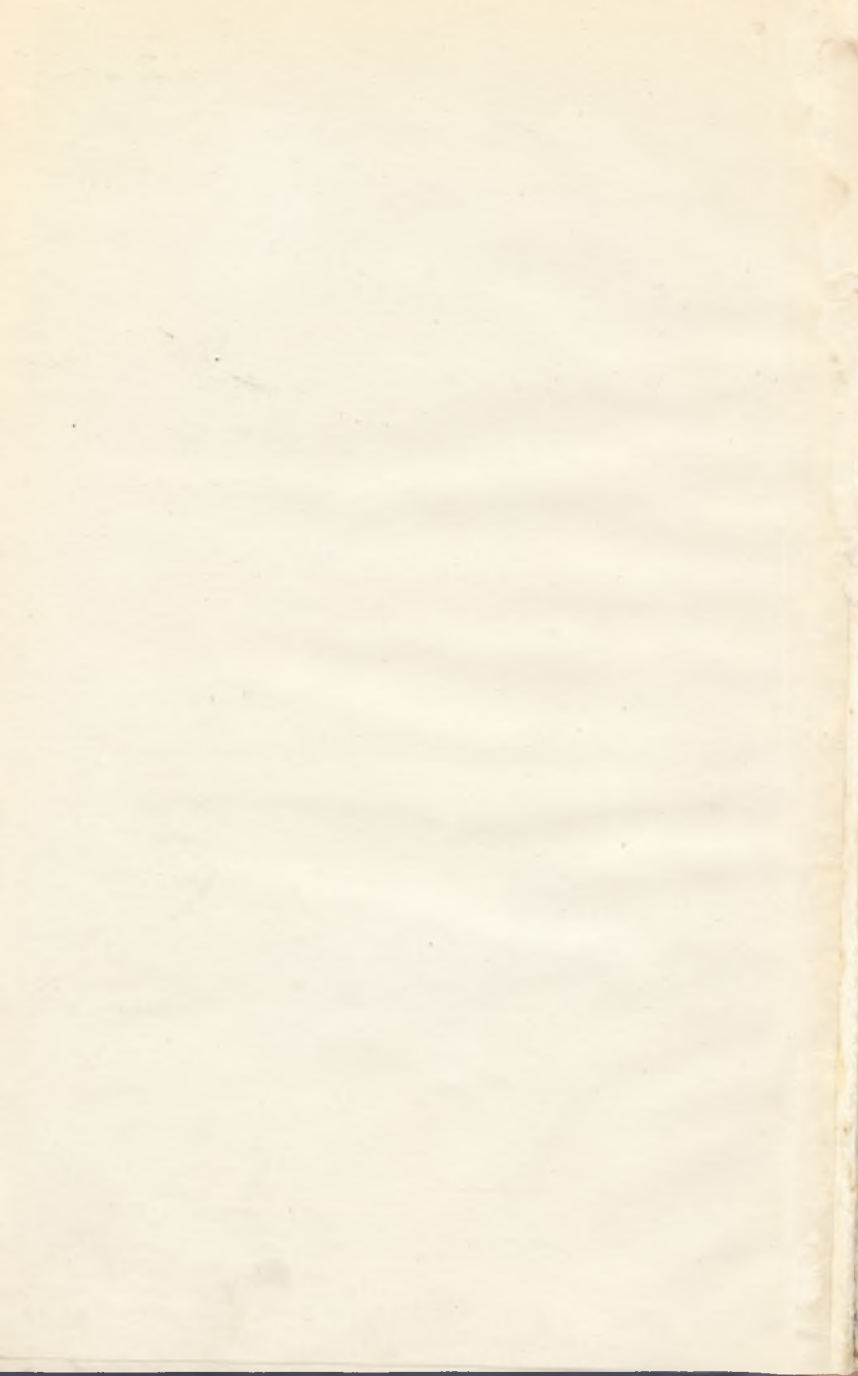
Należy do rodzaju kóz dzikich, ma du-
że na cztery stopy długie knotowate i za-
gięte rogi; żyje na najwyższych górach

Indyk.

Jeleń.

Koziorożec.

Lew.

Europy i Azji, i jest bardzo śmiały w skokach. Polowano na niego dawniej nie tylko dla mięsa i skóry, lecz więcej dla przyjemności, i dla tego Koziorożca już rzadko spostrzedz można.

Lew.

Lew ma wielkie podobieństwo do kota; wielkość jego równa się czasem z wielkością średniego konia. Lew afrykański jest przyozdobiony długimi grzywami, które temu zwierzęciu wspaniałą postać nadają. On jest postrachem wszystkich zwierząt. Jego ryk przeraźliwy daleko się rozlega i napełnia trwogą ludzi i zwierzęta. Niektóre tylko zwierzęta mogą się oprzeć Lwa zapalczywości i sile. Słoń swoją trąbą powala go na ziemię, a Nosorożec ogromnym swym rogiem brzuch mu rozpara.

Łabędź.

Łabędź żyje prawie po wszystkich krajach europejskich, i jest bardzo podobny do

gęsi. W zimie opuszcza dalekie kraje północy i przylatuje do nas. Łabędzie domowe stają się ozdobą ogrodów, tak przez piękność ich pióra, jako też przez wspaniałą postać. Oprócz pospolitego łabędzia są jeszcze dwa gatunki tego ptaka, to jest: Łabędź dziki, i Łabędź czarny.

Małpa.

Małpa ze wszystkich zwierząt powierchownym kształtem najpodobniejsza jest do człowieka. Zwierzę to żyje gromadnie w lasach południowych, krajów starego i nowego świata. Małp wiele jest gatunków. Są one zręczne, zmyślne, i lubią bardzo naśladować; najwięcej jednak uwagi zwraca ich żywość. Przywożą je do Europy, i uczą sztuk różnych: jeździć wierzchem na psach, niedźwiedziach, wielbłądach i t. p., tańczyć, grać na instrumentach, wkładać i zdejmować kapełusz i t. p.

Łabędź.

Małpa.

Niedźwiedź.

Osiół.

Niedźwiedź.

To zwierzę najczęściej znajduje się w północnych krajach Europy, Azji i Ameryki. Niedźwiedź jest bardzo silny, lecz z głodu tylko napada człowieka, ale na ten czas bardzo trudno przed nim się ochronić, nic nawet nie pomoże wspięcie się na drzewo, gdyż niedźwiedź i tam zdoła dosięgnąć człowieka. Gatunków niedźwiedzi jest kilkanaście, z ich skóry wyrabiają się najlepsze futra. Często uczą niedźwiedzia tańcować i różnych sztuk, a wtedy ukazują go za pieniądze.

Osioł.

Osioł, czyli osioł, ma dłuższe uszy i mniej włosisty ogon od konia. Osioł żyje w stanie dzikości w Azji; przez uswojenie staje się jak koń lub wół zwierzęciem użytecznym, osobliwie w górzystych okolicach do pociągu i do dźwigania ciężarów, i przestaje na lichój paszy. Kolor jego jest bru-

dno-popielaty, ryk przeraźliwy, wcale różny od rżenia końskiego. Mléko osle ma być skuteczném lekarstwem na suchoty, a skóra użyteczna na pergamin.

Paw.

Paw ma na głowie małą koronę, i roztacza swoje śliczne, zielone i złociste pióra w ognie w przecudne koło. Krzyki jego nieprzyjemne znamionują niepogodę. Jego ojczyzną jest Azya; trzyma go się więcej dla Jego piękności, jak dla pożytku. Nasi chłopcy przystrajają pawiami piórami swoje krakuski lub kapelusze. Samiec złośliwy psuje gniazdo samicy i wypija jaja. Paw jest obrazem pychy i próżności.

Rak.

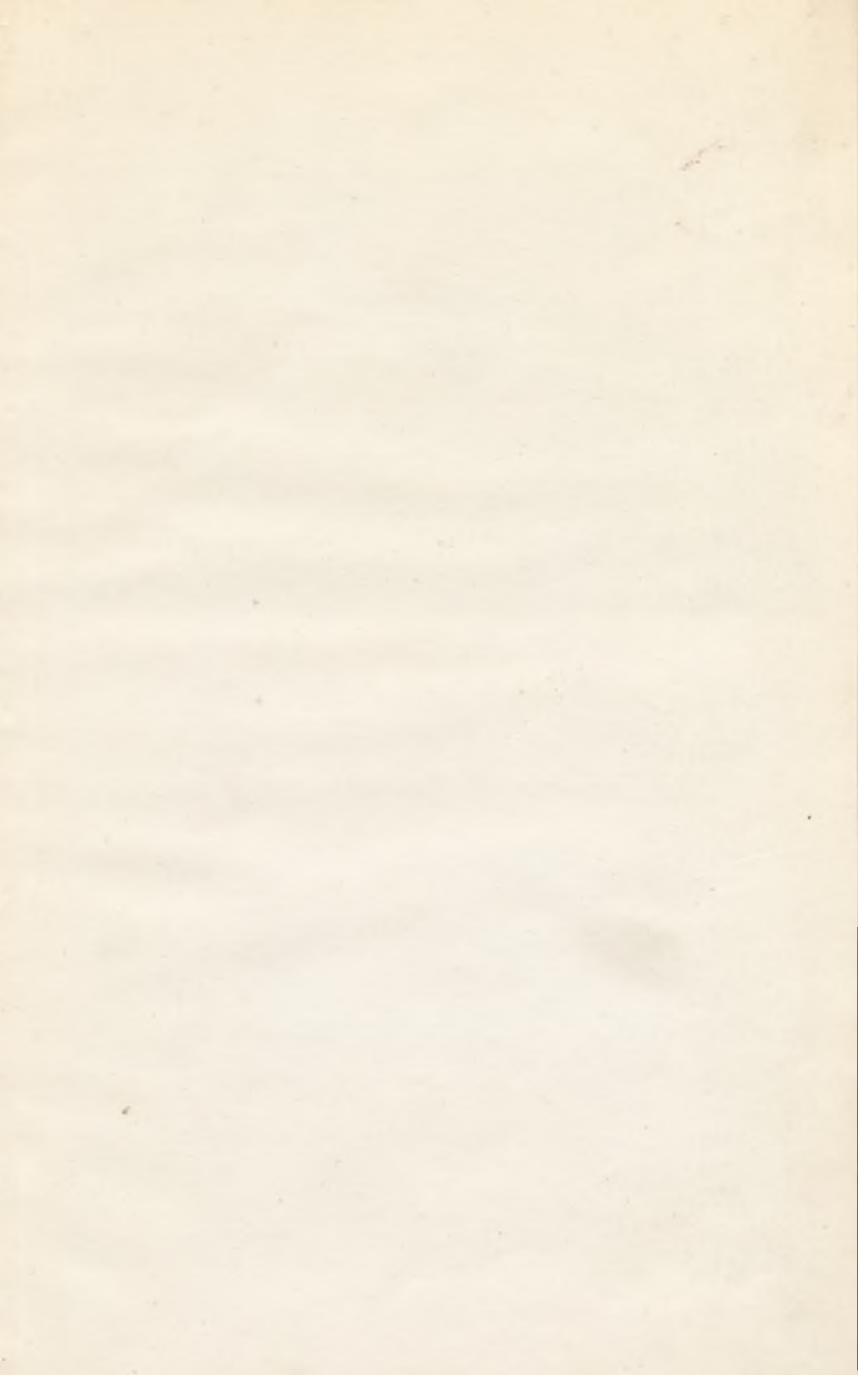
Raki są dwojakie: morskie i rzeczne. Raki morskie, co do kształtu i koloru zupełnie są podobne do raków rzecznych, ale są daleko większe i silniejsze. Raków morskich

Paw.

Rak.

Struś .

Tygrys .

są dwa gatunki: rak właściwy i homar. Nogami czyli szczypcami swemi mogłyby uciąć palec człowieka, a przynajmniej zadać mu głęboką ranę. Mięso ich jest bardzo smaczne.

Struś.

Struś ma bardzo krótkie skrzydła, w których nie ma lotek, dla czego do latania nie jest zdolny; natomiast ma mocne i wysokie nogi, za pomocą których chyżej od konia biegać potrafi. Żyje w Afryce, i jaja swe wielkości głowy składa w piasku, gdzie je słońce ogrzewa, aż się strusięta wylęgną. Na oswojoném Strusiu jeżdżą murzyni jak na koniu. Struś jest największy ze wszystkich ptaków, tak, że człowiek nie dosięgnie ręką jego głowy. Pióra z strusich ogonów zdobią kapelusze damskie.

Tygrys.

Tygrys ma wiele podobieństwa do kota. Żyje w Afryce i Ameryce. Z pomiędzy

zwierząt drapieżnych tygrys jest najokropniejszy i najsroźszy, ku rodzajowi ludzkiemu czuje szczególniejszą nienawiść. Jest on tak wielki jak mały koń, czasem jeszcze większy. Pomimo tego łatwo go można przestraszyć. Tygrys czatuje na zdobycz, ukryty w gęstych gałęziach drzew, i niespodziewanie rzuca się na nią.

Ułan.

Żołnierz na koniu, który oprócz szabli i karabina także w lancę czyli pikę uzbrojony jest, nazywa się Ułan. W wojnie lub niebezpieczeństwie naciera Ułan najeżoną lancą na swego przeciwnika, i rozprasza go. Ubiór ułana jest bardzo ładny; czworogranne kasko jest podobne do krakuski. Na wzór polskich Ułanów zaprowadzono i po innych państwach pułki pod tém nazwiskiem.

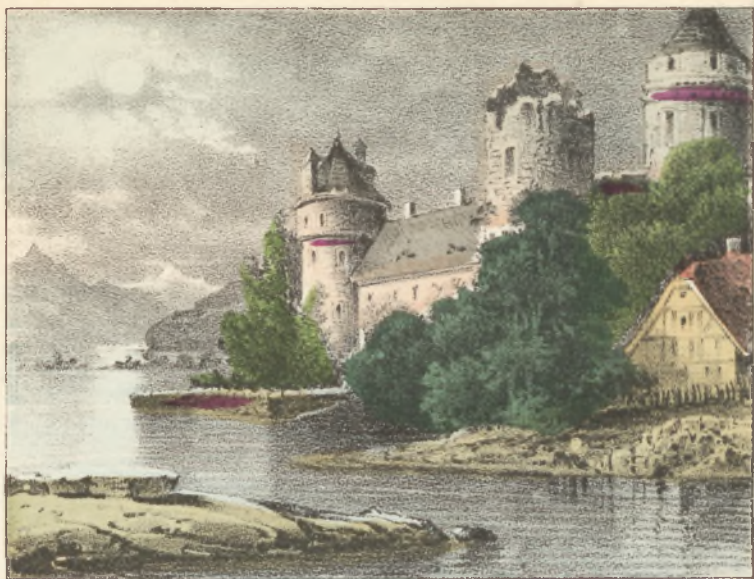
Utān.

Wōt.

Xieźyc .

Żaba .

Wół.

Gospodarstwo wiejskie nie może się prawie bez woła obejść, ponieważ nie tylko zaprzęga się do pługą i wozu jak konia, lecz tuczy go się na mięso, które szczególnie dla mieszkańców miast jest główném pożywieniem. Skóry wołowe wyprawiają się na rzemień, a nawet rogi i racice są użyteczne.

Xieźyc.

Xieźyc obraca się koło ziemi tak, jak ziemia około słońca, i oświeca ją w nocy światłem, które pobiera od słońca. Twierdzą niektórzy, iż jest prawie téj saméj natury co ziemia, na której żyjemy. Jego mieszkańcy, (jeżeli to jest prawda, że jest zaludniony) mają równie jak i my ciepło i światło od słońca. Gdybyśmy byli na księżycu, ziemia ztamtąd wydawałaby nam się jak ztąd xieźyc.

Żaba.

Żaby są głazy, które żyją w wodzie i na lądzie. Pod wieczór rechcą i gregoczą w chórze jednakowym głosem. Żywią się robaczkami, muszkami, rybkami, a nawet i ptaszkami. Wylęгле żabki zowią się głowacze, bo mają tylko głowę i ogon. Na zimę chowają się w mule i wdziurach pod kamieniami, gdzie aż do wiosny spią. Żaby mogą długo żyć bez pożywienia i powietrza. Zielona żabka trzyma się w słojach, dla oznaczenia zmiany powietrza. Pewny gatunek żab służy do jedzenia.

BAJKI.

Dzieci i Żaby.

Koło jeziora
Z wieczora

Dzieci w około biegały,
I na żaby czuwały:
Skoro która wypływała.
Kamieniem w łeb dostawała.

Jedna z nich śmielszej natury,
Wystawiwszy łeb do góry,
Rzekła: Chłopcy przestańcie, bo się źle bawicie,
Dla was to jest igraszka, nam idzie o życie.

Szczygiełek.

„Śliczne masz ptasiu pióreczka“
Rzekła do szczygła Józiczka. —
Prawda dziecino kochana,
Dlatego w wieczór i z rana
Chwałę Bogu wyśpiewuję,
Za swoje piórka dziękuję.

Staś.

Staś na sukni zrobił plamę,
 Płacze, i przeprasza Mamę.
 Korzystając z chwili Mama,
 Rzecze: „Na sukni wypierze się plama;
 Ale strzeż się moje dziecię,
 Brzydkim czynem splamić życie,
 Bo ci Stasiu mówię szczerze,
 Ta się plama nie wypierze.“

Słowik i Szczygieł.

Rzekł szczygieł do słowika, który cicho
 siedział:
 Szkoda, że krótko śpiewasz, słowik odpo-
 wiedział:
 Co mi dała natura, wypełniam to wiernie,
 Lepiej krótko a dobrze, niż długo a miernie.

Wiewiórka.

Z pracującej wiewiórki czyniono raz śmiechy
 Ze zamiast zjeść, tak skrętnie chowała
 orzechy;
 A ona rzecze na to: ten co w lecie drzemie,
 Nie będzie miał co jeść w zimie.

I z tym będzie nie inaczej,
Kto z młodu czas marnuje na starość nie
baczy.

Pszczółki.

„Czemu pszczołeczki dacie miód zabierać?“
Rzekł im ktoś, myślcie o własnej potrzebie;
A pszczołki na to, trzeba innych wspierać,
Wszakże żyjemy nietylko dla siebie.

Czapla, Ryba i Rak.

Czapla stara, jak to bywa,
Trochę ślepa, trochę krzywa,
Gdy już ryb łowić nie mogła,
Na taki się concept wzmogła.
Rzekła rybom: Wy nie wiecie,
Aż tu o was idzie przecie.

Więc wiedzieć chciały,
Czego się obawiać miały.

Wczora

Z wieczora

Wysłuchałam jak rybacy
Rozmawiali: wiele pracy
Łowić wędką lub węcierzem;
Spuścmy staw, wszystkie zabierzem,

Modlitwa Pańska.

W imię Ojca i Syna i Ducha świętego,
Amen.

Ojcze nasz, któryś jest w Niebiesiech, święć się imię Twoje: przyjdź Królestwo Twoje; bądź wola Twoja jako w Niebie tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj, i odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom. I nie wódź nas na pokuszenie; ale nas zbaw ode złego, Amen.

Pozdrowienie Anielskie.

Zdrowaś Marya, łaskiś pełna, Pan z Tobą. Błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławion owoc żywota Twego Jezus.

Święta Maryo, Matko Boża, módl się za nami grzesznymi, teraz i w godzinie śmierci naszej, Amen.

Skład Apostolski.

Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela Nieba i ziemi, i w Jezusa Chrystusa Syna Jego jedynego, Pana naszego, który się począł z Ducha świętego, narodził się z Maryi Panny (Dziewicy), umęczon pod Pontskim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion, zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał, wstąpił na niebiosa, siedzi na prawicy Boga Ojca wszechmogącego, z tamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych. Wierzę w Ducha świętego, święty Kościół powszechny, Świętych obcowanie grzechów odpuszczenie, ciała zmartwychwstanie, żywot wieczny, Amen.

Dziesięcioro

Bożego Przykazania.

Jam jest Pan, Bóg twój, którym cię wywiódł z ziemi Egipskiej, z domu niewoli.

- 1) Nie będziesz miał bogów cudzych przedemną.

- 2) Nie będziesz brał imienia Pana Boga twego nadaremnie.
 - 3) Pamiętaj, abyś dzień święty święcił.
 - 4) Czcij ojca twego i matkę swoją.
 - 5) Nie zabijaj.
 - 6) Nie cudzołóż.
 - 7) Nie kradnij.
 - 8) Nie mów na przeciw bliźniemu twemu fałszywego świadectwa.
 - 9) Nie pożądaj żony bliźniego twego.
 - 10) Ani domu, ani roli, ani sługi, ani służebnicy, ani wołu, ani osła, ani żadnej rzeczy, które jego są.
- Będiesz miłował Pana Boga twego ze wszystkiego serca twego, z całej duszy twojej, i ze wszystkich sił Twoich; a bliźniego jak siebie samego.
-

Modlitwa poranna.

Panie Boże wszechmogący, któryś nas zachował tej nocy, daj nam błagamy przebyć dzień

dzisiejszy, pod opieką łaski Twojej przenajświętszej, w posłuszeństwie rozkazom i naukom Twoim; abyśmy się nie skłonili do żadnego grzechu, ale we wszystkim wypełniali Twoją świętą wolę. Wszystkie myśli nasze, wszystkie uczynki nasze, niech dziś i zawsze na cześć i chwałę Twoją obrócone będą, przez Jezusa Chrystusa Pana naszego. Chwała Bogu Ojcu, który nas stworzył; chwała Bogu Synowi, który nas odkupił; chwała Bogu Duchowi świętemu, który nas poświęcił i pociesza; chwała najświętszej i nierozdzielnej Trójcy, której sprawy nierozdzielne są; której panowanie i królestwo trwa na wieki; Tobie same-mu Panie Boże wszechmogący w Trójcy jedyny chwała, dziękowanie wszelka cześć i błogosławieństwo, dziś i na wieki. Amen.

Modlitwa przed jedzeniem.

Błogosław Panie Boże nas i dary Twoje, które z Twój szczodrobliwości pożywać mamy

abyśmy Cię za wszystko chwalili, przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, Amen.

Modlitwa po jedzeniu.

Dziękujemy Ci Boże, Ojczy najłaskawszy, za wszystkie dobrodziejstwa Twoje, i za pokarm nam udzielony. Bądź błogosławion w darach i wszystkich dziełach Twoich, Amen.

Modlitwa przed zaczęciem pracy.

Boże Ojczy nasz, racz błogosławić pracom Twych dzieci, abyśmy je wszystkie od Ciebie zaczęli, przez Ciebie kończyli, i wszystkie odbywali na chwałę Twoją i użytek dusz naszych, Amen.

Modlitwa po skończeniu pracy.

Boże Ojczy nasz, niech Cię chwali praca moja i wypoczynek mój; niech Cię zawždy chwali dusza moja, przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, Amen.

Modlitwa wieczorna.

Prosimy Cię wszechmogący Boże Ojczy, Synu i Duchu święty; Ojczy miłosierdzia, racz nawieźć to mieszkanie, by Twoja łaska przenajświętsza zawsze nad niem spoczywała. Oddal zład wszelkie złe przygody i wszelką moc nieprzyjaciela. Niech Aniołowie Twoi Święci zachowują nas w pokoju, a miłosierdzie i błogosławieństwo Twoje przebywa z nami, przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, Amen.

Tablica mnożenia.

1 raz	1	czyni	1		5 razy	5	czyni	25
2 razy	2	"	4		5 "	6	"	30
2 "	3	"	6		5 "	7	"	35
2 "	4	"	8		5 "	8	"	40
2 "	5	"	10		5 "	9	"	45
2 "	6	"	12		5 "	10	"	50
2 "	7	"	14		<hr/>			
2 "	8	"	16		6 razy	6	czyni	36
2 "	9	"	18		6 "	7	"	42
2 "	10	"	20		6 "	8	"	48
<hr/>					6 "	9	"	54
3 razy	3	czyni	9		6 "	10	"	60
3 "	4	"	12		<hr/>			
3 "	5	"	15		7 razy	7	czyni	49
3 "	6	"	18		7 "	8	"	56
3 "	7	"	21		7 "	9	"	63
3 "	8	"	24		7 "	10	"	70
3 "	9	"	27		<hr/>			
3 "	10	"	30		8 razy	8	czyni	64
<hr/>					8 "	9	"	72
4 razy	4	czyni	16		8 "	10	"	80
4 "	5	"	20		<hr/>			
4 "	6	"	24		9 razy	9	czyni	81
4 "	7	"	28		9 "	10	"	90
4 "	8	"	32		<hr/>			
4 "	9	"	36		10 razy	10	czyni	100
4 "	10	"	40		<hr/>			
<hr/>					10 razy	100	czyni	1000
<hr/>					i t. d.			

Biblioteka WSP Kielce

0320600